

POSTANOWIENIE

Dnia 11 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak (sprawozdawca)

SSN Józef Iwulski

w sprawie z protestu W. P.

przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,

przy udziale:

1) Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

2) Prokuratora Generalnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 11 czerwca 2015 r.,

postanawia:

wyraża opinię, że zarzut protestu jest uzasadniony oraz przedstawia ocenę, że naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego nie miało wpływu na wynik wyborów.

UZASADNIENIE

W. P. złożył protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wnosząc o unieważnienie wyborów w pierwszej i drugiej turze na terenie całego kraju albo na terenie miasta Ś. W uzasadnieniu protestu wskazał, że w dniu 12 kwietnia 2015 r. złożył wraz z małżonką w Urzędzie Miasta w Ś. drogą elektroniczną wniosek o doręczenie pakietu wyborczego wraz z kartą do głosowania w związku z planowanym pobytem w Szpitalu [...], ale powyższy

wniosek został nierozpoznany, co stanowi niedopełnienie obowiązków służbowych i naruszenie art. 231 § 1 k.k. oraz uniemożliwiło jego udział w głosowaniu w wyborach na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto wnoszący protest podniósł, że w drugiej turze wyborów był ujęty w spisie wyborców w Szpitalu [...], co nastąpiło bez jego zgody i wiedzy, a przewodniczący komisji wyborczej w miejscu zamieszkania oświadczył na cały głos przy wszystkich obecnych w tej komisji, iż aby wziąć udział w głosowaniu musi udać się do [...], ponieważ tam jest wpisany na listę wyborców. W ocenie W. P. działanie takie było nieprofesjonalne, gdyż informacja powyższa powinna zostać przekazana przy zachowaniu maksymalnej dyskrecji ze względu na negatywne skojarzenia wynikające już z samej nazwy miejscowości [...]. Wnoszący protest stwierdził ponadto, że konieczne jest sprawdzenie, czy faktycznie odbyło się wszystko zgodnie z prawem, bo być może okaże się, że wszyscy pacjenci Szpitala [...] brali udział w głosowaniu, co też może być nieprawdą, gdyż istnieje ryzyko podrobienia podpisów takich pacjentów. W jego ocenie taki problem może dotyczyć wszystkich szpitali [...] w kraju.

Ustosunkowując się do powyższego protestu Państwowa Komisja Wyborcza wyraziła opinię, że jest on bezzasadny. W uzasadnieniu swojego stanowiska Państwowa Komisja Wyborcza wskazała, że zgodnie z art. 29 § 1 Kodeksu wyborczego m. in. w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej spis wyborców w zakładach opieki zdrowotnej, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych oraz w oddziałach zewnętrznych takich zakładów i aresztów, sporządza się na podstawie wykazów osób, które będą w nich przebywać w dniu wyborów, przekazywanych do urzędu gminy przez osobę kierującą daną jednostką. Z uwagi na powyższe osoba przebywająca w dniu wyborów w zakładzie opieki zdrowotnej jest z urzędu wpisywana do spisu wyborców w celu umożliwienia jej głosowania. Państwowa Komisja Wyborcza podniosła, że zgodnie z art. 53a § 4 Kodeksu wyborczego głosowanie korespondencyjne jest wyłączone w przypadku głosowania w obwodach głosowania utworzonych m. in. w szpitalach.

W ocenie Państwowej Komisji Wyborczej z okoliczności przedstawionych w proteście wynika, że wnoszący go W. P. był ujęty w spisie wyborców w szpitalu, w którym przebywał w dniu pierwszego głosowania, a zatem mógł wziąć tam udział w

głosowaniu. Natomiast w ponownym głosowaniu wyborca, który opuścił szpital po dniu pierwszego głosowania mógł być dopisany do spisu wyborców przez obwodową komisję wyborczą w miejscu stałego zamieszkania i wziąć udział w głosowaniu, jeżeli udokumentował, że opuścił tę placówkę w okresie pomiędzy dniem pierwszego głosowania, to jest 10 maja 2015 r., a dniem ponownego głosowania, które miało miejsce 24 maja 2015 r. (np. przedstawiając wypis). Komisja stwierdziła ponadto, że nawet gdyby w sprawie wskazanej przez wnoszącego protest doszło do naruszenia prawa, to nie miało ono wpływu na wynik wyborów.

Odnosząc się do powyższego protestu Prokurator Generalny wyraził pogląd, zgodnie z którym protest powinien zostać pozostawiony bez dalszego biegu na podstawie art. 323 § 1 i § 3 w związku z art. 323 § 2 Kodeksu wyborczego. W uzasadnieniu swojego stanowiska Prokurator Generalny skonstatował, że zgodnie z art. 322 § 1 i 2 Kodeksu wyborczego Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę nieuprawnioną lub niespełniającą wymogów określonych w art. 321 Kodeksu wyborczego oraz protest dotyczący sprawy, co do której w Kodeksie wyborczym przewiduje się możliwość wniesienia przed dniem głosowania skargi lub odwołania do sądu lub do Państwowej Komisji Wyborczej. Zdaniem Prokuratora Generalnego, zważywszy na treść zarzutów protestu należy przyjąć, iż dotyczą one spisu wyborców, a skarżący oczekiwał wydania zaświadczenia w rozumieniu art. 32 § 1 Kodeksu wyborczego, a kwestie powyższe nie mogą stanowić skutecznego zarzutu protestu wyborczego, bowiem podlegają one rozpatrzeniu w drodze skargi do sądu rejonowego, którą można wnieść w razie nieuwzględnienia reklamacji w sprawie nieprawidłowości sporządzenia spisu wyborców (art. 37 § 1 i 2 Kodeksu wyborczego).

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zgodnie z art. 82 § 1 w związku z art. 321 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz.U. Nr 21, poz. 112 ze zm.) protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej może być wniesiony z powodu:

1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub

2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Stosownie natomiast do art. 321 § 3 Kodeksu wyborczego wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

W związku z zarzutami sformułowanymi przez wnoszącego protest w pierwszej kolejności należy zauważyć, że art. 12 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz.U. Nr 21, poz. 112, ze zm.) stanowi, że w wyborach głosowanie przeprowadza się w stałych i odrębnych obwodach głosowania utworzonych na obszarze gminy, zgodnie natomiast z § 4 powyższego przepisu rada gminy, w drodze uchwały, na wniosek wójta, tworzy odrębny obwód głosowania w zakładzie opieki zdrowotnej, domu pomocy społecznej, zakładzie karnym i areszcie śledczym oraz w oddziale zewnętrznym takiego zakładu i aresztu, jeżeli w dniu wyborów będzie w nim przebywać co najmniej 15 wyborców. Nieutworzenie obwodu jest możliwe wyłącznie w uzasadnionych przypadkach na wniosek osoby kierującej daną jednostką. Spis wyborców w powyższych jednostkach sporządza się na podstawie wykazów osób, które będą w nich przebywać w dniu wyborów, a wykazy takowe osoba kierująca daną jednostką przekazuje do urzędu gminy najpóźniej w 5 dniu przed dniem wyborów, co wynika z art. 29 § 1 i 3 Kodeksu wyborczego. Bardziej precyzyjne reguły co do tworzenia spisu wyborców w takich obwodach określono w § 6 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie spisu wyborców (Dz.U. z 2015 r., poz. 5). Z § 6 ust. 5 powyższego rozporządzenia wynika wyraźnie, że kierujący zakładem, w którym utworzono obwód głosowania, powiadamia osoby objęte wykazem, że zostaną skreślone ze spisu wyborców w miejscu stałego zamieszkania i będą mogły głosować w wyborach wyłącznie w obwodzie głosowania utworzonym w zakładzie, a w innym obwodzie głosowania - po uprzednim uzyskaniu zaświadczenia o prawie do głosowania z urzędu gminy, na której terenie położony jest zakład. Przepisy Kodeksu wyborczego przewidują, że

głosować może tylko wyborca wpisany do spisu wyborców, jego pełnomocnik albo wyborca dopisany do spisu wyborców, a jedną z kategorii osób w stosunku do których przewidziano możliwość dopisania do spisu wyborców jest osoba skreślona ze spisu dla danego obwodu głosowania w związku z wpisaniem tej osoby do spisu wyborców w jednostce, o której mowa w art. 12 § 4 Kodeksu wyborczego, czyli np. zakładzie opieki zdrowotnej, jeśli udokumentuje, iż opuściła tę jednostkę przed dniem wyborów (art. 51 § 2 pkt 3 Kodeksu wyborczego).

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy należy stwierdzić, że W. P. zgodnie z przepisami Kodeksu wyborczego został z mocy prawa ujęty w spisie wyborców w Szpitalu [...], co oznaczało jednocześnie skreślenie go ze spisu wyborców w miejscu stałego zamieszkania, czyli w Ś. Wnoszący protest, który przed dniem drugiej tury wyborów opuścił szpital, w którym utworzono odrębny obwód głosowania i tam był umieszczony w spisie wyborców, miał jednak prawo do dopisania w dniu wyborów do spisu wyborców w obwodzie wyborczym właściwym dla miejsca jego stałego zamieszkania, w którym zgłosił się w celu oddania głosu, co wynika wprost z regulacji przepisu art. 51 § 2 pkt 3 Kodeksu wyborczego. Z tych względów, Sąd Najwyższy w niniejszym składzie, podziela stanowisko zajęte w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2011 r. (III SW 43/11, OSNP 2012 nr 11-12, poz. 154), w którym przyjęto w analogicznym stanie faktycznym zasadność zarzutów protestu, ale bez wpływu na wynik wyborów. W uzasadnieniu powyższego postanowienia Sąd Najwyższy podkreślił, że Obwodowa Komisja Wyborcza właściwa dla miejsca zamieszkania wnoszącego protest, zamiast utrudniać mu głosowanie przez skierowanie go do oddania głosu w innym obwodzie głosowania, powinna powiadomić o możliwości dopisania go w dniu wyborów do spisu wyborców oraz oddania głosu w tej Komisji właściwej ze względu na stałe miejsce zamieszkania, pod warunkiem udokumentowania opuszczenia przezeń szpitala, w którym był umieszczony w spisie wyborców, zwłaszcza że przeprowadziła postępowanie wyjaśniające, z którego wynikało, że był on dopisany do spisu wyborców szpitala.

Sumując powyższe podnoszone przez wnoszącego protest okoliczności potwierdziły naruszenie art. 51 § 2 pkt 3 Kodeksu wyborczego w związku z § 6 ust.

5 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie spisu wyborców (Dz.U. z 2015 r. poz. 5).

Równocześnie wnoszący protest nie wykazał, że niedopuszczenie go do głosowania na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej "miało wpływ na wynik głosowania", bo w treści protestu zabrakło argumentacji, że nieoddanie prezeń głosu miało konkretny wpływ, choćby na wyniki głosowania w Obwodowej Komisji Wyborczej, w której pozbawiono go prawa wybierania oraz, że wpływało na wyniki wyborów.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 323 § 2 Kodeksu wyborczego orzekł jak w sentencji postanowienia.